

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenu norādīšanas principi un labā prakse

Agrita Tjarve
Patērētāju tiesību aizsardzības centra
Patēriņa preču uzraudzības daļas vadītāja vietniece

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenas norādīšana

Cena – preces/ pakalpojuma vērtības izteiksme naudā

Pārdevēja/pakalpojuma sniedzēja **pienākums** ir iepazīstināt ar patiesu informāciju par piedāvātās preces/ pakalpojuma cenu.

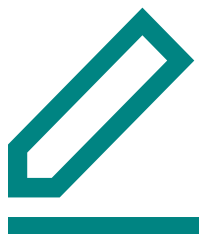
Precei/pakalpojumam **ir jāatbilst** pārdevēja/pakalpojuma sniedzēja **sniegtajam paziņojumam** par preci/pakalpojumu, tai skaitā par preces/pakalpojuma cenu.

Patērētājiem adresētajā piedāvājumā, tostarp reklāmā, kurā tiek norādīta cena, tai ir jābūt galīgajai cenai, ieskaitot nodokļus un nodevas.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Normatīvie akti

- Patērētāju tiesību aizsardzības likums;
- Ministru kabineta 1999. gada 18. maija noteikumi Nr. 178 "Kārtība, kādā norādāmas preču un pakalpojumu cenas" (turpmāk – NOTEIKUMI);
- Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 98/6/EK (1998. gada 16.februāris) par patērētāju aizsardzību, norādot patērētājiem piedāvāto produktu cenas;
- Negodīgas komercprakses aizlieguma likums.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Korekta un skaidri norādīta cena:

- Ļauj patērētājiem saprast, cik daudz viņi maksās par produktu vai pakalpojumu, kas palīdz pieņemt pareizu lēmumu;
- Ļauj salīdzināt dažādu piedāvājumu cenas, izvēloties ekonomiski izdevīgāko variantu;
- Ļauj patērētājiem justies drošākiem par to, ka nav pārsteigumu veicot samaksu;
- Ļauj izvairīties no negodīgas tirgus prakses un ļaunprātīgas cenu manipulācijas.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenas norādīšanas pamatprincipi

Preču un pakalpojumu cenu norādīšana veicama, ievērojot NOTEIKUMOS noteikto kārtību, īpaši ņemot vērā NOTEIKUMU 3. punktā noteikto, proti, cena norādāma tā, lai tā būtu:

Nepārprotama

pie preces norādīta gabalcena un noteiktas mērvienības cena

Skaidri salasāma

lai patērētājam būtu pilnīgi skaidrs, uz kuru precī, pakalpojumu, tostarp digitālo pakalpojumu vai digitālo saturu tā attiecas

Viegli identificējama

norādīta attiecīgā prece ar konkrēto nosaukumu, uz kuru cena norādīta

Norādīta rakstiski

izņemot gadījumu, kad patērētājs cenu var uzzināt citā vizuāli uztveramā veidā

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenas norādīšanas pamatprincipi

1

Uz preces

2

Uz preces
iepakojuma

3

Cenu zīmē /
cenrādī

4

Citā cenas
informācijas norādē

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Piemērs

- **Gabalcena** ir cena par vienu preces vienību, nedalāmu preces daudzumu vai iepakojumu.
- **Noteiktas mērvienības cena** ir cena par vienu kilogramu, litru, metru, kvadrātmētru vai kubikmetru, vai citu preces daudzuma mērvienību.

Noteiktas mērvienības cenu aprēķina, gabalcenu dalot ar preces sauso tīrsvaru (Noteikumu 15.punkts).

jābūt 1 kg = **6,11 eiro**
norādīts, ka 1 kg = **3,30 eiro**

Pareizi:

1,65 eiro (gabalcena) / 0,270 gr. (tīrsvars) = **6,11 eiro**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

2023. gada veiktais pārtikas produktu cenu monitorings

- Viena veida produktiem tika novērots atšķirīgs neto daudzums, bet **vienāda izmēra iepakojums.**
- **Produkti ar mazāku neto daudzumu iepakoti pat vizuāli lielākā iepakojumā** nekā šāda paša veida produkti ar lielāku neto daudzumu.
- **Akcijas cena neatpoguļo patiesi izdevīgāko piedāvājumu**, jo zemākā cena produktam bieži vien attiecībā pret mērvienības cenu (litru/kilogramu) izrādās augstāka nekā blakus esošam produktam bez akcijas.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Izņēmumi noteiktas mērvienības cenas norādīšanai

- Nenorāda, ja tā ir identiska ar gabalcenu (piemēram, **1l /1kg**);
- Var nenorādīt precēm, kurām šāda norāde nav lietderīga vai tā varētu radīt pārpratumu:
 - **Dažādām precēm**, ko pārdod **vienā iepakojumā**;
 - Precēm, kuru **svars nepārsniedz 10 gramu** vai kuru tilpums nepārsniedz **10 mililitru**;
 - **Mazās tirdzniecības vietās**, kurās nav iespējams šādu informāciju nodrošināt redzamā un labi salasāmā veidā.

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Paziņojumi par cenas samazinājumu – akcijas, atlaides, izpārdošanas

Galvenie principi:

- 1** Patiesi, skaidri saprotami,
nav maldinoši
- 2** Norādīta **sākotnējā** un
atlaides cena
- 3** **Spēkā esamības
termiņš, biežums** – ne
ilgāks par vienu mēnesi
- 4** **Nav pieļaujama**
piedāvājuma pagarināšana
- 5** Netiek pārāk **bieži
organizēti**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Atlaides/izpārdošanas/akcijas/ cenas samazinājums/.....

The collage features several promotional posters and signs:

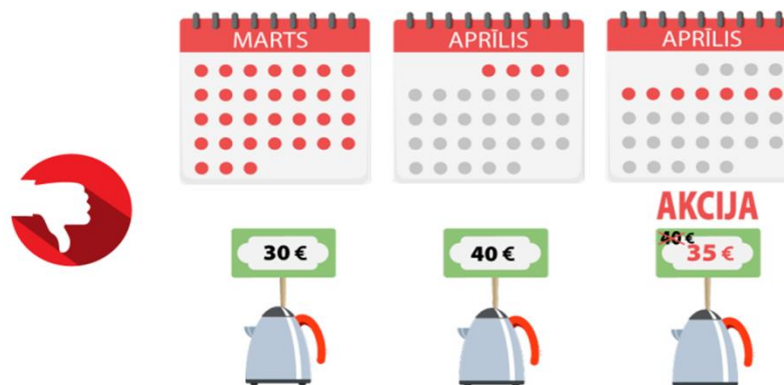
- Šausmīgi labas atlaides!** 50% (Halloween theme with pumpkins)
- Melnās atlaides** AKROPOLE Rīga | ALFA. MELNĀS PIKTDIENAS ATLAIDES 29. NOVEMBRI UN NE TIKAI.
- SENIORIEM** atlaide trešdienās -20% (60+)
- NEMAM!** LIDZ 70% 24.-26. maijs
- Ceturtdienās TOP kosmētikai** -30%
- Svētki sākas ŠEIT** ATLAIDES 20-50% Tikai 10. aprīlī Tikai 1 dienu
- Goda ģimene** apliecības īpašniekiem atlaide visās Mēness aptiekās, pērkot vismaz 3 preces -20%
- LIELĀ ZIEMAS Izpārdošana** (Raccoon illustration)
- BLACK FRIDAY** 80%
- IZPĀRDOŠANA** ATLAIDES VISAM AR KODU "PEDEJA IESPEJA"
- TURPMĀK IZDEVĪGĀK!**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Atlaides/izpārdošanas/akcijas/ cenas samazinājums/.....

- 2023. gadā ES valstu iestādes ar mākslīga intelekta rīku pārbaudīja atlaižu patiesumu 516 interneta vietnēs/veikalos, kopumā 28 000 precēm, 72% tika konstatētas neatbilstības un **gandrīz 52% gadījumu cena, no kuras tika dota atlaide, bija mākslīgi paaugstināta.**
- Vadlīnijās preču un pakalpojumu cenu norādīšanai, noteikts, ka **cenu nedrīkst mākslīgi paaugstināt** neilgu laiku pirms speciālo piedāvājumu izsludināšanas, tādējādi palielinot pārredzamību, ka, paziņojot par cenu samazinājumu, patērētāji tiešām faktiski maksā mazāk par preci un salīdzināmā **cena ir reāla, nevis tikai mārketinga līdzeklis**, lai samazinājumu padarītu pievilcīgu pircējiem.

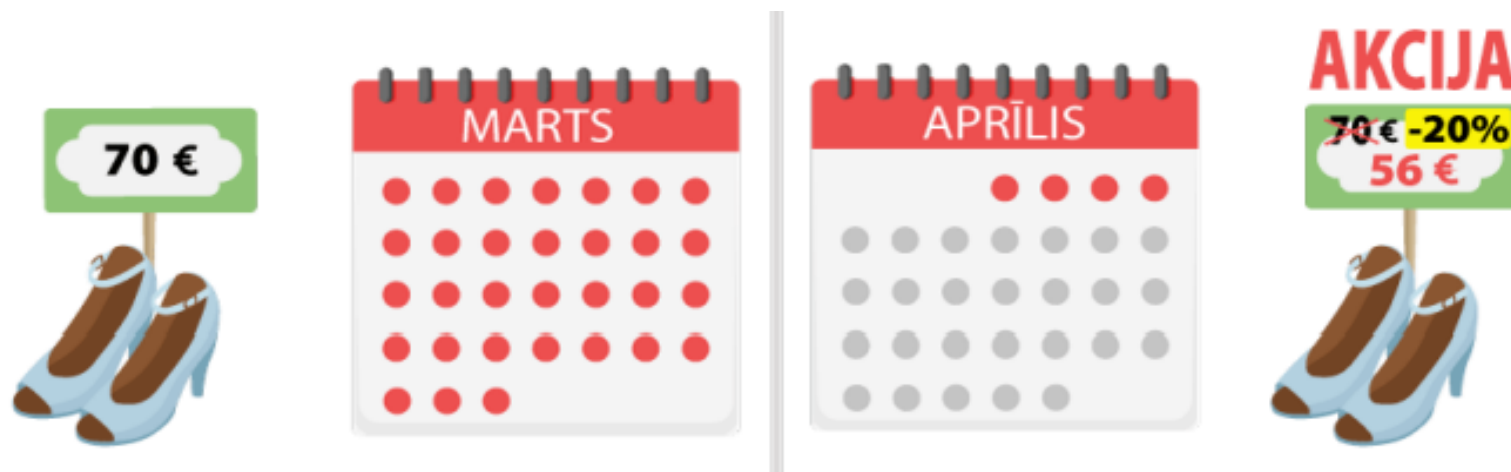

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Prasības sākotnējās cenas norādīšanai

Zemākā cena **30 DIENU LAIKĀ**

Jaunām precēm – ZEMĀKĀ CENA **7 DIENU LAIKĀ**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Izņēmumi sākotnējās un atlaides cenas norādīšanai

- **Apjoma** pirkuma cenas piedāvājumiem,
- **Pastāvīgiem** un ilgstošiem piedāvājumiem, kas adresēti atsevišķiem klientiem (piem., pirmdienās 10% pensionāriem),
- Precēm, **kuras ātri bojājas** un kurām drīz beigsies derīguma termiņš norāda tikai cenu pēc pazemināšanas (piem., pārtikai),
- **Vispārīgiem** paziņojumiem (piem., «labākās/zemākās cenas»),
- **Nekonkrētiem**, bet skaitliskiem paziņojumiem - nav jānorāda atlaides cena (piem., «20% atlaides visām precēm»),
- **Lojalitātes programmām** (piem., personalizētiem piedāvājumiem)

SENIORIEM
atlaide trešdienās
-20%

Tikai šodien
**LABA
CENA**
degvielai

Saņem **3%*** atlaidi pirkumiem

Dzimšanas
un Vārda
Dienā!

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Paziņojumi par preces izpārdošanu

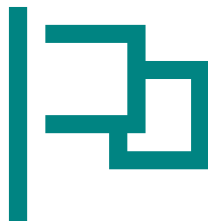
- Preču cenu **pazemināšana**, lai pilnībā izpārdotu visas attiecīgās preces vai konkrētas sortimenta daļas
- **Piemēri** - veikala likvidācija, rekonstrukcija, sezonas preču vai noliktavas izpārdošana u.c.
- Tiek organizēta ierobežotā laika posmā – **jānorāda termiņš** (var pagarināt)
- Cenas **zemākas nekā vidējās** mazumtirdzniecības cenas
- **Nedrīkst** pievienot jaunas preces
- Sākotnējā cena ir **zemākā 30 dienu laikā**, kas bija pirms izpārdošanas

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Norādītās cenas neatbilstību iemesli

- Vizuālā daudzveidība (plakāti, cenu zīmes, informatīvie materiāli)
- Patērētāju loks (lojalitātes kartes, vecums, Goda ģimene)
- Darbību veikšana (kuponu aktivizēšana)
- Tiek piemēroti dažādu veidu saukļi (īpaši izdevīgi, līdz 70%)
- Nosacījumi (cena spēkā pērkot vismaz 2, apjoma cena)
- Slogs darbiniekiem
- Komunikācijas kļūdas

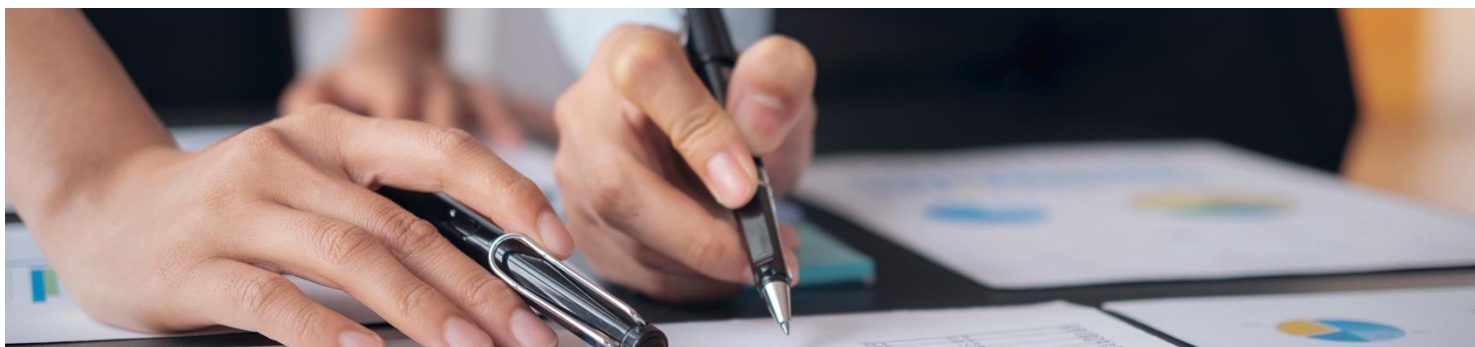
Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenas norādīšana pakalpojumiem

- **Pakalpojumu cenrādī jānorāda galīgā pārdošanas cena**, bet, ja pakalpojuma galīgā cena nav zināma/to nav iespējams iepriekš norādīt, cenrādī **skaidri norāda veidu, kādā cena tiek aprēķināta**.

Patērētājs šādos gadījumos individuāli jāinformē par pakalpojuma cenu un raksturojumu vai apmēru, pirms līgums vai attiecīgais piedāvājums kļūst saistošs.

- **Pakalpojumiem, kuri sastāv no atsevišķiem pakalpojumiem (sastāvdaļām) un kurus iespējams individuāli komplektēt, jānorāda katra atsevišķā pakalpojuma cena.**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Piemērs

Montāža

Visiem nav jābūt mēbeļu montāžas speciālistiem, tāpēc mēbeļu salikšanu vari uzticēt mums.

Montāžas cenu veido 15 % no pirkuma summas (taču ne mazāk par 48 €) + meistara izsaukums.

Mēbeļu montāžas un uzstādīšanas darbiem ir 2 gadu garantija.

Montāžas pakalpojumi**:

mēbeļu montāža (nemainot dizainu);
montāža pie sienas (ja norādīts instrukcijā);
skapju rāmju montāža (neattiecas uz virtuves skapišiem; skat. sadaļu "Virtuves iekārtas uzstādīšana");
skapju durvju montāža un regulēšana;
atvilktnu un citu elementu montāža;
rokturu, spoguļu un citu dekoratīvo elementu montāža;
vannasistabas mēbeļu montāža;
vannasistabas izlietnes un jaucējkrāna montāža (bez pievienošanas);
gaismekļu montāža.

** Maksu par citiem darbiem un materiāliem aprēķina atsevišķi.

Par papildu samaksu:

- vannasistabas izlietnes un jaucējkrāna uzstādīšana (ar pievienošanu): 39 €;
- gaismekļu uzstādīšana: 9 €/gab.

Meistara izsaukums (cenā ir iekļauta darba vietas sakārtošana, atkritumu un materiālu pārpalikumu izvešana)

Vieta	Cena (iesk. PVN)
Rīga	59,90 €
Rīgas apkaime	69,90 €
Liepāja (arī Grobiņa, Nīca, Rūde)	49,90 €
Cirava, Dunalka, Durbe, Vecpils	59,90 €
Aizputes, Kalvenes, Kazdangas, Priekules, Vaiņodes pilsēta un Aizkraukles, Bauskas, Cēsu, Dobeles, Jelgavas, Jēkabpils, Limbažu, Madonas, Mālpils, Siguldas, Sējas, Tukuma, Valmieras pilsēta un novads	94,90 €
Alūksnes, Balvu, Daugavpils, Gulbenes, Krāslavas, Kuldīgas, Ludzas, Preiļu, Rēzeknes, Saldus, Talsu, Valkas, Ventspils pilsēta un novads	149,90 €

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenas samazinājums pakalpojumam un digitālam saturam

- Skaidri jānorāda atlaides cena un cena pirms atlaides piemērošanas
- Jānorāda laika posms, kurā cenas samazinājums darbojas
- **Nav paredzēta prasība** par sākotnējās cenas, tas ir, **pēdējo 30 dienu laikā viszemākās pakalpojuma cenas norādīšanu**

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Cenu norādīšana, paziņojumi par cenas samazinājumu

Noderīga informācija:

PTAC **vadlīnijas** preču un
pakalpojumu cenu norādīšanai

PTAC **vebinārs** «Preču un pakalpojumu
cenu norādīšanas normatīvā regulējuma
izmaiņu skaidrojums»

Patērētāju tiesību
aizsardzības centrs

Paldies par uzmanību!

www.ptac.gov.lv

@PTACgovLV

@ptacgovlv

@ptacgovlv